

**BERGEN KOMPETANSESENTER FOR LÆRINGSMILJØ
ALREKSTAD SKOLE**

**ANSKAFFELSE AV HOVEDENTREPRISE –
OPPGRADERING/REHABILITERING/NYBYGG
B1 Hovedbygg og Anneks
B2 Vognhus og Utomhus (Opsjon)**

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

A	Generelt om prosjektet.....	5
	A.1.1 Kortfattet beskrivelse av prosjektet.....	5
	A.1.2 Entrepriplan.....	5
	A.1.3 Byggherrens organisasjon	6
B	Ytelser	8
	B.1 Beskrivelse av hva som skal leveres (sluttproduktet)	8
	B.1.1 Mengdekontroll	8
	B.1.2 Mengdebeskrivelse	8
	B.2 Tegninger/skisser	8
	B.3 Krav til prosess og organisering	8
	B.3.1 Generelt	8
	B.3.2 Hovedentreprenørens byggeplassadministrasjon og fellesrigg	8
	B.3.3 Plan- og bygningsloven	9
	B.3.4 Kvalitetsplan for utførelse	9
	B.3.5 SHA-plan	10
	B.3.6 Energi og miljø - generelt.....	10
	B.3.7 Rent bygg	11
	B.3.8 Tørt bygg	11
	B.3.9 Avfallshåndtering	11
	B.3.10 FDVU-dokumentasjon	12
	B.3.11 Opplæring	12
	B.3.12 ID-nummerering og fysisk merking.....	13
	B.3.13 Rapportering	13
	B.3.14 Slutfase	13
	B.3.15 Prøvedriftsperiode	14
C	Fremdrift og frister	15
	C.1 Generelt.....	15
	C.2 Dagmulksbelagte frister.....	15
	C.2.1 Overtakelse.....	15
	C.2.2 Dagmukt for overskridelse av frist for utbedring av mangel registrert ved overtakelsesforretning	15
	C.2.3 Frister for administrative leveranser etc	15
D	Vederlaget.....	16
	D.1 Svardokument inkl. tilbudsskjema	16
E	Alminnelige bestemmelser	17

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

E.1	Generelle kontraktsbestemmelser.....	17
E.1.1	NS 8405:2008 med endringer	17
E.1.2	partenes representater (ns 8405 pkt 6)	17
E.1.3	Møter (NS 8405 pkt 7)	18
E.1.4	Sikkerhetsstillelse (NS 8405 pkt 9)	18
E.1.5	forsikring (ns 8405 pkt 10)	18
E.1.6	Krav til utførelse (NS 8405 pkt 11)	18
E.1.7	Forhold på byggeplassen (NS 8405 pkt 12)	19
E.1.8	Bruk av underentreprenør (NS 8405 pkt 15)	20
E.1.9	fristforlengelse (ns 8405 pkt 24)	21
E.1.10	Vederlagsjustering (NS 8405 pkt 25).....	21
E.1.11	entreprenørens varsler etter ns 8405 kapittel iii og iv.....	22
E.1.12	Partsuenighet (NS 8405 pkt 26)	22
E.1.13	Fastsettelse av vederlag (NS 8405 pkt 27)	22
E.1.14	fakturering og betaling (ns 8405 pkt 29)	22
E.1.15	Overtakelse (NS 8405 pkt 32)	23
E.1.16	prøvedriftsperiode	23
E.1.17	sluttoppgjør (ns 8405 pkt 33).....	23
E.1.18	Mangel ved kontraktarbeidet. Erstatningsansvar (NS 8405 pkt 36).....	23
E.1.19	Tvisteløsning (NS 8405 pkt 43)	24
E.2	Spesielle kontraktsbestemmelser.....	24
E.2.1	innrapportering av utenlandsk arbeidskraft	24
E.2.2	Tvangsmulkt som følge av brudd på vedtak om godkjenning av avfallsplan	24
E.3	Administrative bestemmelser	25
E.3.1	Språk.....	25
E.3.2	Korrespondanse	25
E.3.3	Referater	25
E.3.4	Fakturabehandling	25
E.3.5	Prosjekthotell	25
E.3.6	Adferdsregler for bygg i drift	25

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon)	Dato: 19.04.13

Vedleggsnr	Dokumentnavn	Merknad
II.1	Mengdebeskrivelse (B.1.2)	Vedlegg til utfylling av tilbyder
II.2	Hovedfremdriftsplan Rev 3	Vedlegg til kontrakt
II.3	Byggherrens plan for SHA-arbeidene	Vedlegg til kontrakt
II.4	Foreløpig riggplan	Vedlegg til informasjon
II.5	Miljøsaneringsbeskrivelse	Vedlegg til kontrakt
II.6	Tegninger	Vedlegg til informasjon

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

A Generelt om prosjektet

A.1.1 KORTFATTET BESKRIVELSE AV PROSJEKTET

Bergen kompetansesenter for læringsmiljø ALREKSTAD SKOLE skal gjennomgå en bygningsmessig og teknisk opprusting. Skoleanlegget i dag består av Hovedbygg, Anneks, Boskur og Vognhus. Vognhuset er forutsatt totalombygget og vil fremstå som et «nybygg» Vognhus utomhus og Boskur er lagt inn som opsjon i påvente av vedtak til innsendt byggesøknad. Denne forventes godkjent ved kontrahering av entreprisene. Vinduer i Hovedbygg skal erstattes av nye i utførelse «stilkopi» mens vinduer tilhørende anneks skal rehabiliteres. Det er beregnet ny stømforsyning fra trafo til skolen som skal dekke alle byggene. VVS entreprisen berører nytt ventilasjonsanlegg vann og avløp til byggene, nytt sprinkleranlegg til Vognhuset samt rør i grunn utomhus.

A.1.2 ENTREPRISEPLAN

Prosjektet gjennomføres i en hovedentreprise B1 og B2 med bygningsentreprenør som hovedentreprenør.

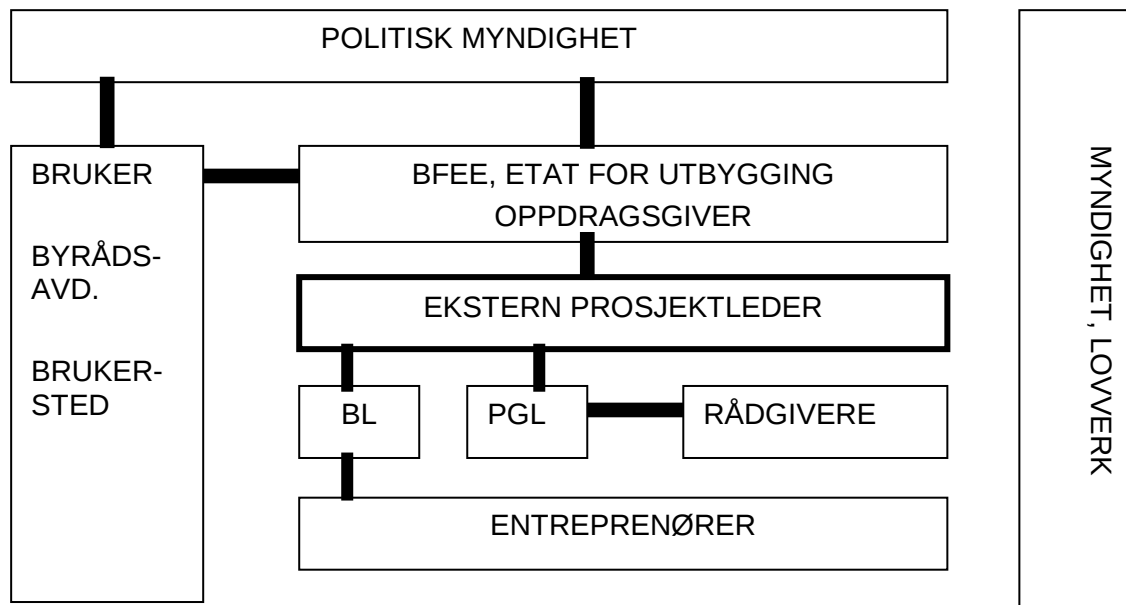
Hovedentreprenør skal være administrerende sideentreprenør og holde en rekke felles riggytelser for prosjektet.

Følgende entrepriser er planlagt:

- B1 Bygningsmessige arbeider (Hovedbygg og Anneks)
- B2 Bygningsmessige arbeider (Opsjon Utomhusarbeider og Vognhuset)
- K301 Røranlegg
- K302 Luftbehandling
- K401 Elektroarbeider

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

A.1.3 BYGGHERRENS ORGANISASJON

Definisjoner:

BFEE: Byrådsavdeling for finans, eiendom og eierskap

PL: Ekstern Prosjektleder

BL: Ekstern Byggeleder

Byggherre:	Bergen kommune, Etat for utbygging Olav Kyrres gate 22 5014 Bergen Telefon sentralbord: 55 56 56 82 Prosjektadministrativ leder: Ivar Alvær Mobil: 945 03 057 E-post: ivar.alvaer@bergen.kommune.no
Prosjektleder (PL)	Firma: OPAK AS Adresse: Solheimsgaten 16 Tlf: 55 38 77 90 Oppdragsleder: Johnny Berg Mobil: 908 90 007 E-post: jb@opak.no
Byggeleder (BL)	Firma: OPAK AS Adresse: Solheimsgaten 16 Tlf: 55 38 77 90 Oppdragsleder: Helge Haugland Mobil: 906 37 380 E-post: hha@opak.no

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

Arkitekt (ARK)	Firma: OG Arkitekter AS Adresse: C. Sundsgt. 37, 5004 Bergen Oppdragsleder: Bengt Nyquist Mobil: 975 54 380 E-post: bengt@ogarkitekter.no
Rådg.ing. Bygg (RIB)	Firma: Holst og Valen AS Adresse: Strandkaian 6, 5013 Bergen Oppdragsleder: Pål Holst Mobil: 952 20 410 E-post: p.holst@holstvalen.no
Rådg.ing. VVS (RIV)	Firma: Techmentor AS Adresse: Dalhaugane 7, 5153 Bønes Oppdragsleder: Torvald Kjemhus Mobil: 917 59 323 E-post: tk@techmentor.no
Rådg.ing. EL (RIE)	Firma: Handegård & Pedersen AS Adresse: Eidsvågbakken 1, 5105 Eidsvåg i Åsane Oppdragsleder: Åge Sørensen Mobil: 934 46 963 E-post: a-sorens@handped.no
Rådg.ing. Brann (RIBR)	Firma: Skansen Consult AS Adresse: Edvard Griegsvei 3a, 5059 Bergen Oppdragsleder: Øystein Arnfinsen Telefon: 55 21 21 21 E-post: oystein-arnfinsen@skansenconsult.no

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon)	Dato: 19.04.13

B Ytelser

B.1 Beskrivelse av hva som skal leveres (sluttproduktet)

B.1.1 MENGDEKONTROLL

Entreprenøren skal gjennomføre mengdekontroll etter NS 8405 pkt 27.2 av alle poster som ikke uttrykkelig er angitt som regulerbare. **Mengdekontrollen skal foreligge innen kontraktsinngåelse.**

B.1.2 MENGDEBESKRIVELSE

Se eget dokument

B.2 Tegninger/skisser

Se egne dokumenter

B.3 Krav til prosess og organisering

B.3.1 GENERELT

B.3.1.1 Språk

Alle entreprenørene sine prosjekt- og anleggsledere skal beherske norsk språk både muntlig og skriftlig. Entreprenørene skal organisere kontraktsarbeidet på en slik måte at det til enhver tid er norsktalende ansvarshavende tilstede på byggeplassen

B.3.1.2 Rigg og drift

Dette kapittel inneholder ikke priskbærende poster.

Priskonsekvenser av kravene i dette kapittel skal derfor medtas i prisingen av kapittel "B.1.2 Mengdebeskrivelse".

B.3.2 HOVEDENTREPRENØRENS BYGGEPLASSADMINISTRASJON OG FELLESRIGG

B.3.2.1 Byggeplassadministrasjon

Hovedentreprenøren skal være administrerende sideentreprenør og skal utføre følgende ytelser:

- Etablere en samlet fremdriftsplan for egne og administrerte sideentreprenørers arbeider. Første versjon av fremdriftsplanen skal foreligge senest seks uker etter kontraktsinngåelse.
- Foreta kontroll med at fremdriftsplanene holdes
- Varsle byggherren uten ugrunnet opphold dersom en administrert sideentreprenørs forhold truer med å forsinke fremdriften på byggeplassen
- Angi antatt årsak til forsinkelsen og forventet virkning for fremdriften
- Hvis mulig, angi tiltak for å avhjelpe eller minske forsinkelsen

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utøhus (Opsjon)	Dato: 19.04.13

Utføres ikke disse forpliktelsene på forsvarlig måte, kan byggherren kreve erstatning for det tap han ellers ville ha unngått.

Overtakelse av forpliktelse til å utføre byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll av sideentreprenører innebærer ikke at entreprenøren gir avkall på sin rett til å kreve fristforlengelse og tilleggsvederlag for forhold som har sin årsak hos en administrert sideentreprenør.

Sideentreprenørene plikter å delta aktivt i planleggingsarbeidet, selv om de ikke har arbeider i gang på byggeplassen.

Vederlaget for hovedentreprenørens byggeplassadministrasjon skal utgjøre en forholdsmessig andel av vederlaget til de administrerte sideentreprisene, jf påslagsfaktor oppgitt i tilbudsskjema.

B.3.2.2 Fellesrigg

Hovedentreprenøren skal sørge for og bekoste visse rigg- og driftsytelser for sideentreprenørenes arbeider. Disse ytelsene er beskrevet i egne poster i hovedentreprisens B1 ytelsesbeskrivelse, kapittel Forsikringer, sikkerhetsstillelse, rigg og drift (basert på NS3420 kapittel A).

Hovedentreprenørens riggkapittel vedlegges i konkurransegrunnlaget for samtlige entreprisekontrakter for å orientere om omfanget av hovedentreprenørens ytelser, jf vedlegg i kapittel F.

B.3.3 PLAN- OG BYGNINGSLOVEN

Entreprenøren skal være ansvarlig utførende (UTF) og ansvarlig kontrollerende (KUT) for egne kontraktsarbeider, og innfri de krav som stilles i den forbindelse.

B.3.4 KVALITETSPLAN FOR UTFØRELSE

Entreprenøren skal innen **4 uker** etter at avtalen er undertegnet av begge parter, og før aktuelle arbeider settes i gang, levere byggherren en kvalitetsplan for egne arbeider.

Kvalitetsplanen skal løpende oppdateres og godkjennes av byggherren. Kvalitetsplanen skal fastlegge de viktigste kvalitetsaspektene, samt hvilke prosedyrer, kontroller og dokumentasjon som skal gjelde for kontraktsarbeidet.

Kvalitetsplanen skal som minimum inneholde:

- oversikt over kvalitetsansvarlige
- oversikt over hvilke områder som skal kontrolleres og hvordan kontrollere dette (egen, -sidemanns-, tverrfagligkontroll)
- oversikt over kritiske kvalitetsfaktorer og grensesnittproblematikk
- oversikt over kontrollplaner og sjekklister den enkelte har for dette oppdraget
- hvordan dokumenteres bruken av kontrollplaner og sjekklister og hvilken kontroll finnes for at disse blir brukt

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

- hvilke system for avvik finnes og hvordan skal dette brukes
- oversikt over tverrfaglige kontroller og hvordan skal disse utføres
- hvilke system finnes for utskifting av nøkkelpersonell
- hvilke system for håndtering av tegnings- og arbeidsgrunnlag finnes (inkl. tegningsmottak)
- hvilke system har den enkelte entreprenør for kontrahering av underentreprenører
- hvilke system har den enkelte entreprenør for å videreføre krav til kvalitetsplan til den enkelte underentreprenør

B.3.5 SHA-PLAN

Det er utarbeidet en overordnet SHA-plan i prosjekteringsperioden etter byggherreforskriften. Entreprenøren skal utarbeide en egen SHA plan for egne arbeider i samsvar med denne planen.

Hovedbedrift etter arbeidsmiljølovens § 2-2 er: Hovedentreprenøren

SHA-koordinator for gjennomføringsfasen er: Byggeleder

SHA-plan, riggplan og beredskapsplan for SHA beskrevet i SHA-planen, skal leveres innen **2 uker** etter at avtalen er undertegnet av begge parter.

B.3.6 ENERGI OG MILJØ - GENERELT

B.3.6.1 Møter/kontroller

Temaet energi og miljø skal tas opp i alle byggemøter som eget punkt. Entreprenørene skal delta i ukentlige miljørunder. På rundene skal det kontrolleres at krav til energi og miljø i produksjonsprosessen er oppfylt. Avvik skal registreres.

B.3.6.2 Dokumentasjon

Entreprenør skal innhente, og på forespørsel kunne fremlegge, miljødokumentasjon /miljødeklarasjoner for alle byggematerialer som er valgt av entreprenøren. Entreprenøren skal etablere tilfredsstillende systemer for vurdering av farlige kjemikalier med sikte på substitusjon (utskiftning). Substitusjonsplikten innebærer at alle som bruker eller planlegger å bruke produkter med stoffer som kan være en risiko for helse og miljø, har plikt til å vurdere om det er mulig å bruke mindre farlige alternativer, jf produktkontroll-lovens § 3a. Veiledning for gjennomføring finnes i følgende hefte "Vurdering av helse- og miljøfarlige stoffer på byggeplasser" og/eller www.byggemiljo.no.

B.3.6.3 Organisering

Entreprenøren skal organisere sine arbeider slik at risiko for miljøulykker (for eksempel utslipp til vann, jord eller luft) reduseres. Drivstofftanker og påfyllingssteder skal sikres mot utslipp til grunnen ved at de plasseres på fast dekke. Absorpsjonsmaterialer skal være tilgjengelig på påfyllingssteder.

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon)	Dato: 19.04.13

B.3.6.4 Beredskap

Uhell med spill av olje eller kjemikalier og andre hendelser som kan skade miljøet, skal registreres og rapporteres.

B.3.7 RENT BYGG

Entreprenøren skal utføre arbeidet etter prinsipper og anvisninger i Rent Tørt Bygg - Forebyggende helsevern i bygninger, jf siste gjeldende utgave.

Hovedentreprenøren skal sørge for og bekoste visse riggytelser for å ivareta kravene til rent bygg. Disse ytelsene er beskrevet i hovedentreprisens B1 ytelsesbeskrivelse, kapittel Forsikringer, sikkerhetsstillelse, rigg og drift (basert på NS 3420 kapittel A).

Sideentreprenørene skal innordne seg i Hovedentreprenørens system for rent bygg.

B.3.8 TØRT BYGG

Entreprenøren skal utføre arbeide etter prinsipper og anvisninger i Rent Tørt Bygg - Forebyggende helsevern i bygninger, jf siste gjeldende utgave.

Entreprenøren skal etablere rutiner for fuktmåling før konstruksjoner lukkes.

Det skal legges vekt på å unngå skadelig byggfukt. Spesielt gjelder dette uttørking av trematerialer og betong. Fukttinnholdet i slike konstruksjoner skal måles før belegget monteres eller konstruksjoner lukkes. Fukttinnholdet skal være i samsvar med anbefalinger i NBI-blad 474.533 Uttørking og kontrollmåling av byggfukt.

Organiske materialer skal ikke utsettes for fukt. Materialer som har vært utsatt for fuktighet skal kasseres og tillates ikke brukt i bygningen. Dette gjelder selv om materialene er tørket ut etter fuktpåkjenningen.

B.3.9 AVFALLSHÅNDTERING

Avfallet fra hver entreprenør skal sorteres på byggeplass (kildesortering) i samsvar med kravene i TEK10. Mulighet for materialretur til leverandør skal benyttes for å redusere total avfallsmengde.

I forbindelse med behandling av rivetillatelser og byggesaksbehandling stiller Bergen kommune krav om avfallsplaner i henhold til TEK10, kap.9 ytre miljø.

Entreprenøren skal gi hovedentreprenøren relevante innspill til avfallsplan og rapportering i forhold til denne. Entreprenøren plikter å innordne seg i hovedentreprenørens opplegg for avfallshåndtering.

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

B.3.10 FDVU-DOKUMENTASJON

All FDVU-dokumentasjon skal leveres på norsk. All dokumentasjon skal leveres elektronisk i søkbart html eller pdf format tilrettelagt slik at sider kan slettes og legges til av autorisert person hos byggherren. Strukturen i det digitale formatet må følge en logisk og tabellarisk oppbygging. All dokumentasjon skal i tillegg leveres i 2 eksemplarer (i papirformat) og forøvrig følge samme inndeling og krav som NS3456. Papirdokumentasjonen skal leveres i 4- hulls ringpermer med stiv rygg og plastomslag på forside og rygg for ilegging av nødvendig overordnet informasjon. (Bygg-/prosjektnavn, entreprisebetegnelse, fagområde iht bygningsdeltabell og årstall).

Hovedentreprenør skal:

- Utarbeide samordnet fremdriftsplan for alle leveranser av FDVU-dokumentasjon

Entreprenøren skal:

- Oppnevne ansvarlig kontaktperson for FDVU-dokumentasjon
- Utarbeide fremdriftsplan for leveranser av FDVU-dokumentasjon for egne entrepriser
- FDVU-dokumentasjon og tegninger skal utarbeides «som bygget»
- Komplettere designinformasjonen som er lagt inn i innsamlingsverktøyet av ARK/RI. ARK/RI legger inn opprinnelig designinformasjon ved kontraktsinngåelse. Entreprenør må legge inn designinformasjon som er følge av endringer/tillegg.

FDVU-dokumentasjon skal være levert Byggherren til godkjenning ved overtakelse. Dersom denne ikke foreligger senest 14 dager etter overtakelse, vil dagmulkt bli ilagt.

FDVU- dokumentasjonen skal omfatte 100 % av materiell/utstyr som er levert på byggeplassen ved dette tidspunkt. Materiell/utstyr som bestilles etter dette tidspunkt legges inn i FDVU-dokumentasjonen fortløpende. Det samme gjelder testdokumentasjon og innreguleringsprotokoller som blir ferdige etter dette tidspunktet. Ved oppstart av prøvedriftsperiode (eventuelt tre dager før overtakelse ved entrepriser uten prøvedrift) skal all ovennevnte dokumentasjon være innlagt i innsamlingsverktøyet.

FDVU-dokumentasjonen skal gjennomgås/benyttas i opplæring av driftspersonalet/bruker.

Feil og mangler i dokumentasjonen skal rettes opp fortløpende i prøvedriftsperioden (eller i reklamasjonsperioden hvis det ikke er avtalt prøvedriftsperiode).

B.3.11 OPPLÆRING

Entreprenøren skal utarbeide opplæringsplan og gjennomføre opplæring av driftspersonell og brukere

Entreprenøren skal gi brukere forsvarlig instruks og opplæring i drift og vedlikehold av tekniske anlegg/ installasjoner, bygningsdeler og utendørsanlegg. Opplæring skal skje i henhold til nærmere fastlagte opplæringsplan som skal godkjennes av byggherren.

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

Opplæringen skal også omfatte bruk av FDVU-dokumentasjon (herunder instruksjer, bruk av internkontroll for el-anlegg, tegninger, osv).

Brukerne skal ha tilsvarende opplæring for anlegg som er brukerstyr. I tillegg kreves opplæring i betjening av for eksempel laboratorieskap og lignende.

Dersom det er avtalt prøvedrift skal ovennevnte opplæring foretas både forut for oppstart, og i løpet av prøvedriftsperioden. Dersom det ikke er avtalt prøvedrift skal ovennevnte opplæring foretas før overtakelse.

B.3.12 ID-NUMMERERING OG FYSISK MERKING

Entreprenøren skal fysisk merke bygningsdeler, systemer og komponenter med ID-nummer.

Bergen kommune, Etat for utbygging legger Statsbygg sitt tverrfaglige merkesystem til grunn med følgende presisering vedrørende oppbygging av merkesystemet:

Lokalisering (A01) angis med Bergen kommune sin forvaltnings id for det aktuelle bygget.

Det henvises til Statsbyggs publikasjon *PA0802 Tverrfaglig Merkesystem (TFM-systemet)* på <http://www.statsbygg.no>.

Hvis ID-nummeret ikke fremkommer på tegninger skal det avklares med ARK/RI.

Der entreprenøren er i tvil om tekst, utforming eller festemetode, skal prosjektleder kontaktes. Layout for skiltene skal legges frem til gjennomsyn for oppdragsgiver/prosjektleder og rådgiver.

B.3.13 RAPPORTERING

Entreprenørene skal sende skriftlig månedsrapport. Rapporten skal baseres på mal inntatt i vedlegg i kapittel F. Rapporten skal sendes innen den 1. hver måned.

B.3.14 SLUTTFASE

Sluttfasen er perioden mellom frist for teknisk ferdigstilling og frist for overtakelse av kontraksarbeidet. Dersom det er avtalt prøvedriftsperiode, er sluttfasen en periode på **4 uker** etter frist for teknisk ferdigstilling.

I sluttfasen skal følgende skje i rekkefølge:

1. Hovedentreprenøren skal utføre avsluttende rengjøring I.
2. Entreprenøren skal utføre funksjons- og ytelsestester, jf spesifikasjon i «B1 ytelsesbeskrivelse». (Innregulering, kontroll av mengde, funksjon osv.). Rapporter fra innregulering/tester skal sendes byggherren. Første avsluttende rengjøring skal være foretatt og godkjent før oppstart av tekniske anlegg.
3. Entreprenøren skal utbedre eventuelle avvik.
4. Hovedentreprenøren skal utføre avsluttende byggrengjøring II.

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

5. Byggherren og entreprenøren skal gjennomføre en felles funksjons- og ytelsestest, samt tverrfaglige systemtester, jf spesifikasjon i «B1 ytelsesbeskrivelse». Alle funksjoner skal testes med laster og skal være i orden. I motsatt fall avholdes ny test etter utbedring.
6. Overtakelse av entrepriser uten prøvedriftsperiode.
7. Ferdigbefaring/godkjenning av oppstart prøvedriftsperiode.

Entreprenøren skal utarbeide detaljert fremdriftsplan for slutfasen i nært samarbeid med byggherrens byggeleder.

B.3.15 PRØVEDRIFTSPERIODE

Det er ikke avtalt prøvedriftsperiode for denne entreprisen.

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

C Fremdrift og frister

C.1 Generelt

Foreløpig fremdriftsplan for prosjektet er vedlagt.

I pkt C2 nedenfor redegjøres for kontraktens system for frister.

C.2 Dagmulksbelagte frister

C.2.1 OVERTAKELSE

Ferdigstillelse av alle kontraktsarbeider

Frist: 04.06.2014   Dagmulksbeløp: 1 promille av kontraktsbeløpet

Entreprenøren skal i rimelig tid skriftlig innkalle til teknisk ferdigstillelsesbefaring. Bestemmelsene i NS 8405 pkt 32.3 «Overtakelsesforretning», pkt 32.4 «Protokoll» og pkt 32.5 «Byggherrens rett til å nekte overtakelse», gjelder tilsvarende så langt de passer.

C.2.2 DAGMULKT FOR OVERSKRIDELSE AV FRIST FOR UTBEDRING AV MANGER REGISTRERT VED OVERTAKELSESFORRETNING

Frist: Avtales ved overtakelsesforretning

Dagmulksbeløp: 2500,-

Dersom utkvitterte mangellister ikke er mottatt innen fristen, vil dagmulkt bli ilagt.

C.2.3 FRISTER FOR ADMINISTRATIVE LEVERANSER ETC

Det gjelder følgende dagmulksbelagte frister for administrative leveranser etc. beskrevet i kapittel B3 krav til prosess og organisering:

- Ved forsinket levering av utkast til FDVU dokumentasjon, jf «B.3.10 Krav til FDVU-dokumentasjon»: Dagmulkt på 0,1 promille av kontraktsummen pr hverdag.

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon)
	Dato: 19.04.13

D Vederlaget

D.1 Svardokument inkl. tilbudsskjema

Tilbudsskjema inngår i Svardokumentet vedlagt konkurransegrunnlaget

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

E Alminnelige bestemmelser

E.1 Generelle kontraktsbestemmelser

E.1.1 NS 8405:2008 MED ENDRINGER

NS 8405:2008 med de endringer som er beskrevet i nedenstående punkter, gjelder som generelle kontraktsbestemmelser i Bergen kommunes entreprisekontrakter.

I visse prosjekter er det behov for å presisere, gi tilleggsbestemmelser eller endre Bergen kommunes generelle kontraktsbestemmelser. Slike bestemmelser er i så fall angitt som spesielle kontraktsbestemmelser for det enkelte prosjekt i pkt E2 nedenfor. Ved motstrid gjelder bestemmelsene i E2 foran bestemmelsene i E1.

E.1.2 PARTENES REPRESENTATER (NS 8405 PKT 6)

Følgende bestemmelse blir nytt i andre til sjuende ledd:

«Prosjektleder (PL) er byggherrens representant. Prosjektleder er byggesakens administrative leder og er den eneste som har fullmakt til å forplikte byggherren, innenfor sin fullmakt, med mindre annet er uttrykkelig angitt.»

«Byggeleder (BL) er byggherrens representant på byggeplassen og har fullmakt til å fatte beslutninger i tilknytning til styring og kontroll av entreprenørens utførelse. Byggeleder har ikke fullmakt til å bestille tilleggsarbeider, herunder akseptere tilleggskrav fra entreprenøren, med mindre annet uttrykkelig er angitt. Byggeleder har fullmakt til å avvise krav om tillegg.»

«Engasjerte prosjekterende er byggherrens rådgivere og kan ikke påføre byggherren forpliktelser, med mindre annet uttrykkelig er angitt.»

«All kommunikasjon, muntlig og skriftlig, mellom partene skal foregå på norsk, herunder bl.a. kommunikasjon i byggemøter og andre møter, utveksling av varsler, endringsmeldinger mv.»

«Entreprenørens nøkkelpersonell på byggeplass og i hans administrasjon (herunder funksjonene prosjekt- og byggeplassleder, SHA-ansvarlig m.v.) som skal kommunisere muntlig og skriftlig med byggherren og eventuelle brukere, skal beherske norsk godt.»

«Entreprenøren skal ved oppstart av kontraktsarbeiderne benytte den bemanningen (dedikert nøkkelpersonell) som er oppgitt i tilbudet. Dette skal versifiseres og tas opp i et eget oppstartsmøte ved byggestart. Dersom entreprenør ønsker utskifting av den i tilbudet oppgitte bemanningen, kreves samtykke fra byggherren, Byggherren kan ikke nekte å samtykke dersom erstatningsmannskapet har tilsvarende kompetanse og erfaring som det opprinnelige tilbudte personell.»

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

E.1.3 MØTER (NS 8405 PKT 7)

Pkt 7.1 «Byggemøter» første ledd utgår og erstattes med følgende:

«Byggemøter avholdes minimum hver 14.dag på byggeplass, evt. oftere ved behov. Entreprenører som har pågående arbeider på plassen, har møteplikt. Øvrige innkalles ved behov.»

E.1.4 SIKKERHETSSTILLELSE (NS 8405 PKT 9)

Pkt.9.1 «Generelle bestemmelser» andre ledd første punktum utgår og erstattes med følgende:
«Sikkerheten stilles som selvskyldnerkausjon fra bank, forsikringsselskap eller annen finansinstitusjon. Garantisten skal være norsk.»

Pkt. 9.1 «Generelle bestemmelser» andre ledd andre punktum utgår.

Pkt. 9.2 «Entreprenørens sikkerhetsstillelse» gis følgende nytt femte, sjette og syvende ledd:
«Sikkerheten for entreprenørens kontraktsforpliktelser skal gjelde i 3 år etter den dato overtakelse faktisk skjer, og således ikke være begrenset til å gjelde frem til en forhåndsdefinert dato.

Byggherren betaler ikke ut vederlag før han har mottatt kontraktsmessig sikkerhetsstillelse fra entreprenøren.

Sikkerheten skal være stilt på blankett NS 8405 B uten endringer. (Formular for entreprenørens sikkerhetsstillelse i utførelses- og garantitiden). Konserngaranti aksepteres ikke.

Pkt 9.3 «Byggherrens sikkerhetsstillelse» utgår og erstattes av følgende bestemmelse:
«Byggherren stiller ikke sikkerhet.»

E.1.5 FORSIKRING (NS 8405 PKT 10)

Følgende gis som nytt siste ledd i pkt. 10.2 siste ledd:

«Forsikringen skal ikke inneholde bestemmelser som begrenser forsikringsytelsene for arbeider som utføres av underentreprenører eller andre kontraktsmedhjelpere.»

«Forsikringssummen for ansvarsforsikringen skal være på minimum 150 G for hvert skadetilfelle, og det godtas ikke begrensninger i forsikringsvilkårene som kan avkorte dette.»

«Forsikringsbeviset skal ikke inneholde bestemmelser som reduserer byggherrens rett til å kreve erstatning direkte fra forsikringsselskapet, eller som reduserer hans krav på grunn av sikredes forhold etter at forsikringen er inntrådt. Byggherren skal ha mottatt forsikringsbeviset senest 14 dager (kalenderdager), etter kontraktsinngåelse.»

E.1.6 KRAV TIL UTFØRELSE (NS 8405 PKT 11)

Følgende tilføyes som ny siste setning i pkt. 11.2 første ledd:

«Varsel etter dette ledd skal gis på eget skjema.»

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

Følgende tilføyes som nytt siste ledd i pkt 11.2:

«Dersom det under utførelsen av kontraktsarbeidet avdekkes at arbeidet er i strid med kontrakten, kan byggherren sette en rimelig frist for utbedring. Dersom utbedring ikke er foretatt innen fristen, kan byggherren kreve at entreprenøren betaler kostnadene til utbedring utført av andre. Forutsetningen er at utbedringen skjer på en rimelig og forsvarlig måte. Byggherren skal varsle entreprenøren før utbedringen blir satt bort til andre.»

E.1.7 FORHOLD PÅ BYGGEPLASSEN (NS 8405 PKT 12)

Følgende tilføyes som nytt pkt 12.8 «Hensyn til naboer»:

«Det er av stor betydning at entreprenørenes virksomhet ikke er til sjenanse for naboene. I den sammenheng er støy og støvplagen viktig.»

«God organisering av byggearbeidene, faste tider for støyende arbeider, informasjon til naboer med mer planlegges og gjennomføres i samarbeide med byggeleder.»

«Sprengningsarbeider og andre arbeider som gir impulsiv støy skal bare foregå mellom 07.00 – 17.00, og annen støyende virksomhet skal foregå mellom kl. 07.00 og kl. 19.00. Eventuelt arbeid utover disse tidene skal varsles til og godkjennes av byggeleder. Eventuelt avslag fra byggeleder begrunnes ikke.»

«Ved etablering og bruk av støykilder skal det tilstrebes lavest mulig støynivå. Støy og vibrasjoner skal ikke medføre helsemessig ulempe eller overskride helsemessig forsvarlig nivå. Det vises i den forbindelse til Miljøverndepartementets retningslinjer for støy, T-1442 «Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging, kapittel 4: Retningslinjer for begrensning av støy fra bygg- og anleggsvirksomhet» av 26.01.05.»

Følgende tilføyes som nytt pkt 12.9 «Masselagring»:

«Eventuell lagring av masser på anleggsområdet skal godkjennes av byggherren.»

Følgende tilføyes som nytt pkt 12.10 «Lønns- og arbeidsvilkår»

«Entreprenøren skal sørge for at ansatte i egen organisasjon og ansatte hos eventuelle underentreprenører, som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, har tilfredsstillende lønns- og arbeidsvilkår. Leder for foretaket er ansvarlig for at denne regelen etterleves.»

«Med tilfredsstillende lønns- og arbeidsvilkår menes følgende:

På områder dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale skal lønns- og arbeidsvilkår være i samsvar med gjeldende forskrifter.

På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkår være i henhold til gjeldende landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje. Med lønns- og arbeidsvilkår menes i denne sammenheng bestemmelser om minste arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.»

«Alle avtaler som entreprenøren inngår som innebærer utføring av arbeid under denne kontrakt, skal inneholde tilsvarende krav.»

«Dersom entreprenøren ikke etterlever ovennevnte bestemmelser, har byggherren rett til å holde tilbake deler av kontraktssummen til det er dokumentert at forholdet er i orden. Byggherren kan holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger besparelsen for entreprenøren.»

«Entreprenøren skal på forespørsel dokumentere at de lønns- og arbeidsvilkår som blir benyttet er i samsvar med overnevnte krav. Dokumentasjonsplikten omfatter også underentreprenører.»

E.1.8 BRUK AV UNDERENTREPRENØR (NS 8405 PKT 15)

Følgende tilføyes som nytt pkt 15.4 «Antikontraktør-klausul»:

«Arbeidet skal utføres av entreprenøren og dennes ansatte i tjenesteforhold, eventuelt av underentreprenøren og deres ansatte, eller ved bruk av lovlig innleid arbeidskraft. Byggherren kan bestemme at avtale om underentreprise med enkeltpersonforetak eller anvendelse av innleid arbeidskraft skal godkjennes skriftlige av byggherren. Byggherrens godkjenning endrer ikke entreprenørens forpliktelser overfor byggherren.»

«Byggherren kan kreve dagmulkt dersom entreprenøren selv eller noen av hans underentreprenører anvender ulovlig eller ikke kontraktsmessig arbeidskraft og forholdet ikke er blitt rettet innen en frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten skal utgjøre en promille av kontraktssummen.»

Følgende tilføyes som nytt pkt 15.5 «Bruk av utenlandsk arbeidskraft»:

«Byggherren skal i henhold til ligningsloven gi opplysninger til sentralskattekontoret for utenlandssaker (Sentralskattekontoret) om visse oppdragstakere og ansatte. Plikten til å gi opplysninger omfatter også oppdrag nedover i kontraktkjeden.»

«Entreprenøren skal på vegne av byggherren gi de nødvendige opplysninger til Sentralskattekontoret for egne arbeidere, herunder for underentrepriser og andre oppdrag nedover i kontraktkjeden, i henhold til ligningslovens regler.»

Dersom opplysningsplikten ikke oppfylles vil byggherren rammes av sanksjoner, herunder kan Sentralskattekontoret ilegge gebyr og dagmulkt, samt pålegge ansvar for ikke betalt skatt. Dersom slike sanksjoner iverksettes ovenfor byggherren, og dette skyldes at entreprenøren ikke har oppfylt sine plikter, skal entreprenøren erstatte byggherrens tap.

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

Entreprenøren skal i sluttoppgjøret skriftlig bekrefte at nødvendig varsling til myndighetene er utført. Sluttoppgjør vil ikke bli foretatt før slik bekreftelse foreligger.

E.1.9 FRISTFORLENGELSE (NS 8405 PKT 24)

Følgende tilføyes som nytt annet ledd i pkt 24.1 «Entreprenørens krav på fristforlengelse som følge av byggherrens forhold»:

«Entreprenøren skal utarbeide sin fremdriftsplan slik at endringsarbeider (netto sum av tilleggs- og fradragsarbeider) som i kostnad samlet utgjør inntil 10 % av kontraktsummen i normaltilfellene skal kunne utføres uten forlengelse av byggetiden. Ved beregning av fristforlengelse for endringsarbeider skal det foretas full reduksjon for arbeider som ikke er kommet til utførelse (fradragsarbeider).»

E.1.10 VEDERLAGSJUSTERING (NS 8405 PKT 25)

Partene har avtalt følgende regler for vederlagsjustering som følge av økte utgifter til kapitallytelser, rigging, drift og nedrigging (Rigg- og drift), jf NS 8405 pkt 25.3, 2.ledd a):

«Regulering av rigg og driftsytelser basert på volum»:

Hvis entreprenørens totale vederlag (B) ikke overstiger 1,10 x opprinnelig kontraktsbeløp (C), gis det ingen kompensasjon for økte rigg- og driftsytelser.

Dersom entreprenørens totale vederlag (B) overstiger 1,10 x opprinnelig kontraktsbeløp (C), gis det kompensasjon for økt rigg- og driftsyttelse etter følgende formel:

$$\frac{0,5 A (B - 1,10 C)}{C}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks. mva.

B = entreprenørens totale vederlag eks. mva, jf presisering nedenfor.

C = opprinnelig kontraktsbeløp (kontraktssum eks. mva), med eventuelle tillegg eller fradrag eks. mva etter gjennomført mengdekontroll.

Ved utregning av entreprenørens totale vederlag (B) skal det ikke tas hensyn til:

- Vederlagsjustering pga lønns- eller prisstigning.
- Vederlagsjustering pga tiltransport eller administrasjon av sideentrepriser/leveranser, herunder påslag.
- Avbestillingserstatning
- Kompensasjon for økt rigg og drift etter pkt 24.2.2.

«Regulering av rigg og driftsytelser ved fristforlengelse»:

Får entreprenøren innvilget krav på fristforlengelse etter NS 8405 pkt 24.1

«Entreprenørens krav på fristforlengelse som følge av byggherrens forhold», skal utgifter for økte rigg- og driftsytelser kompenseres etter følgende formel:

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

0,7 A (Z)
Y

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks. mva.

Y = opprinnelig byggetid

Z = faktisk og innvilget forlengelse utover opprinnelig byggetid.

Reguleringsbeløp i følge denne bestemmelse skal ikke prisreguleres.

Dersom fristforlengelse er gitt for deler av arbeidene, skal A reduseres forholdsmessig.

Pkt 25.9 «Avbestillingserstatning til underentreprenører og leverandører»

Punktet utgår og erstattes av følgende bestemmelse:

«Kun dokumenterte bestilte materialleveranser dekkes.»

E.1.11 ENTREPRENØRENS VARSLER ETTER NS 8405 KAPITTEL III OG IV

Ny bestemmelse:

«Entreprenørens varsel etter NS 8405 kapittel iii og iv skal skje ved bruk av varslingsskjema: «Varsel fra entreprenør til byggherre».

E.1.12 PARTSUENIGHET (NS 8405 PKT 26)

Pkt 26.1 «Utførelsesplikt ved uenighet»:

Følgende gis som nytt tredje ledd:

«Byggherren stiller ikke sikkerhet for omtvistede endringer.»

E.1.13 FASTSETTELSE AV VEDERLAG (NS 8405 PKT 27)

Pkt 27.2 «Mengdekontroll»:

Følgende tilføyelse gjelder i første ledd:

«Mengdekontroll skal være gjennomført innen kontraktsinngåelse.»

E.1.14 FAKTURERING OG BETALING (NS 8405 PKT 29)

Pkt. 29.1 «Betalingsfrist» utgår og erstattes av følgende bestemmelser:

29.1 Fakturering og betaling

Entreprenøren skal merke faktura med:

- Prosjektets navn og kontraktsnummer/betegnelse
- Prosjektleders ressursnummer
- Fakturaer for endrings/tilleggsarbeider skal ha EO vedlagt
- Fakturering av kontraktsarbeider, endringsarbeider og LPS, skal faktureres på separate fakturaer.

Byggherren plikter til å betale innen 30 dager etter at han har mottatt korrekt merket faktura.

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

E.1.15 OVERTAKELSE (NS 8405 PKT 32)

Pkt 32.4 «Protokoll», underpunkt b suppleres med følgende:

«Oversikt over mangler kan fremgå av separate referater fra befaringer som er gjennomført før overtakelsesforretningen. Referatene skal i så fall vedlegges overtakelsesprotokollen. Dersom entreprenøren har bemerkninger til referatene, skal disse nedfelles i overtakelsesprotokollen. Dersom bemerkningene er omfattende, kan disse utarbeides på et eget dokument som vedlegges protokollen.»

Pkt. 32.5 Byggherrens rett til å nekte overtakelse suppleres med følgende bestemmelser som blir nytt tredje ledd. Standardens tredje og fjerde ledd blir nytt fjerde og femte ledd.

«Byggherren skal motta kontraktsmessig dokumentasjon (kontroll-, FDVU- og annen sluttokumentasjon) fra entreprenøren senest så lang tid før oppstart av overtakelsesforretningen som avtalt. Dersom entreprenøren oversitter denne fristen, skal oppstart av overtakelsesforretningen forskyves tilsvarende.»

Pkt. 32.8 «Byggherren urettmessige brukstakelse», annet ledd suppleres med følgende:

«Byggherren har rett til å ta i bruk infrastruktur, herunder veianlegg, kabler og ledninger, etter hvert som disse blir tilkoblet eksisterende anlegg.»

E.1.16 PRØVEDRIFTSPERIODE

I kontrakter hvor det er avtalt prøvedriftsperiode, gjelder følgende bestemmelser som nytt pkt 32.9 «Prøvedriftsperiode»:

32.9.1 «Vilkår for oppstart prøvedriftsperiode»:

«Partene skal gjennomføre en felles befaring for å avdekke om prøvedriftsperioden kan starte, jf pkt B.3.14 «Slutfase». Bestemmelsene i NS 8405 pkt 32.3

«Overtakelsesforretning», pkt 32.4 «Protokoll» og pkt 32.5 «Byggherrens rett til å nekte overtakelse» gjelder tilsvarende så langt de passer.»

32.9.2 Rettsvirkningene av oppstart prøvedriftsperiode

«Oppstart prøvedriftsperiode innebærer at byggherren får rett til å ta kontraktsarbeidet i bruk.»

E.1.17 SLUTTOPPGJØR (NS 8405 PKT 33)

Pkt. 33.1 Følgende tilføyelser gjelder i første ledd:

«Sluttoppstilling skal godkjennes av byggherren før oversendelse av slutfaktura.»

E.1.18 MANGEL VED KONTRAKTARBEIDET. ERSTATNINGSANSVAR (NS 8405 PKT 36)

Pkt 36.2 «Utbedring»

Siste punktum, tredje ledd erstattes med:

«Byggherren stiller ikke sikkerhet for utbedring av omtvistede mangler»

Nytt siste ledd:

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

«Entreprenøren må dekke byggherrens egenandel (inntil 5,0 mill) i den grad følgeskader av mangelen har forvoldt skader på andre deler av kontraktsarbeider som dekkes av byggherrens forsikringer. Entreprenør har plikt til å dekke tilkomstutgifter, utgifter til konstantering av mangelen og andre utgifter som er en direkte følge av utbedringen av mangelen.

«Utbedring av mangler skal utføres etter avtale med og i full forståelse med bruker/leietaker. Dersom hensynet til bruker/leietaker gjør det nødvendig, skal utbedringen gjøres utenfor ordinær arbeidstid. Entreprenøren skal selv besørge og bekoste eventuelt nødvendig vakthold.»

E.1.19 TVISTELØSNING (NS 8405 PKT 43)

Pkt 43.3 og 43.4 utgår og erstattes av følgende bestemmelse:

«Enhver tvist mellom partene om kontraktsforholdet avgjøres ved ordinær rettergang, med mindre partene blir uenige om å la tvisten avgjøres ved voldgift.»

Er ikke annet avtalt, skal ved ordinær rettergang bygge- eller anleggsstedets verneting være verneting for alle søksmål som måtte utspringe av kontrakten.»

E.2 Spesielle kontraktsbestemmelser

E.2.1 INNRAPPORTERING AV UTENLANDSK ARBEIDSKRAFT

Entreprenøren plikter å innrapportere eventuell bruk av utenlandsk arbeidskraft, i alle ledd, til Sentralskattekontoret for utenlandssaker.

E.2.2 TVANGSMULKT SOM FØLGE AV BRUDD PÅ VEDTAK OM GODKJENNING AV AVFALLSPLAN

Dersom det som følge av brudd på vedtak om godkjenning av avfallsplan blir ilagt tvangsmulkt i henhold til avfallsforskriften § 17-6 eller byggherren blir påført andre kostnader i denne forbindelse, skal kostnadene i sin helhet belastes entreprenørene.

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

E.3 Administrative bestemmelser

E.3.1 SPRÅK

Alt materiell som utarbeides i prosjektet skal være på norsk.

E.3.2 KORRESPONDANSE

All skriftlig kommunikasjon, herunder brev, notater, telefaks, e-post etc, skal merkes med følgende opplysninger:

- Prosjektets navn og kontraktsnummer/betegnelse
- Prosjektleders navn
- Hva saken omfatter

E.3.3 REFERATER

Referater skal merkes med prosjektets navn og kontraktsnummer/betegnelse, jf ovenfor.

Møtereferater skal innholde:

- Møtetype, nummer, dato og sted
- Deltakere, øvrige mottakere av referat
- Ansvar for oppfølging av saker, neste møte

E.3.4 FAKTURABEHANDLING

Bergen kommune har innført et Web-basert økonomi - og regnskapssystem, Agresso. All fakturabehandling skal skje via dette systemet, og alle fakturaer skal merkes med følgende:

- Prosjektets navn og kontraktsnummer/betegnelse
- Prosjektleders ressursnummer
- Hvilken type faktura det gjelder, avdragsfaktura, tilleggsfaktura eller faktura for lønns - og prisstigning
- Faktura(er) for endrings – og tilleggsarbeider skal vedlegges endringsordre (EO) som fakturagrunnlag
- Fakturering av kontraktsarbeider, endringsarbeider og LPS, skal faktureres på separate fakturaer

E.3.5 PROSJEKTHOTELL

Det benyttes ikke web hotell i dette prosjektet.

E.3.6 ADFERDSREGLER FOR BYGG I DRIFT

Det presiseres at skolen er i drift under bygging og at trygghet for elevene og de ansatte, er 1. prioritet. Generell trafikk må foretaes med dette for øye og fremgå av riggplan. Omfattende/spesielle leveranser som medfører ekstra fare, avtales med byggeleder direkte. Kjerneboring gjennom etasjene og påfølgende branntetting etc., skal foretas i

 BERGEN KOMMUNE	Alrekstad skole Oppdragsbeskrivelse DEL II B1 Hovedbygg/anneks B2 Vognhus/utomhus (Opsjon) Dato: 19.04.13

høstferie/sommerferie for å eliminere mest mulig av ulempene med prosjektet for elevene og de ansatte.

Spesielt omfattende og vedvarende støyarbeid må planlegges i samråd med byggeleder.
Omfattende grøftearbeid for bedring av drenasjen utvendig rundt bygningskroppen,
planlegges i samråd med byggeleder.